

Samen investeren in een duurzaam veerkrachtige samenleving

De Nederlandse samenleving is veerkrachtig en solidair. Dat concluderen het Sociaal Cultureel Planbureau, de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving en Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact van het Coronavirus in hun rapporten over de impact van de coronacrisis. Tegelijkertijd blijkt dat er diverse kwetsbare groepen zijn die niet nog meer tegenslag kunnen dragen. Om hen te beschermen is het dringende advies om niet te bezuinigen op het sociale domein, maar juist te investeren in een duurzaam veerkrachtige samenleving.

Onder druk

De eerste fase van de coronacrisis geeft moed: de Nederlandse samenleving blijkt veerkrachtig, solidair en in staat om zo nodig buiten de regels te denken en handelen. Dat is goed nieuws, want dat is hard nodig om tot herstel te komen. Maar hoe duurzaam is die veerkracht eigenlijk? Het SCP waarschuwt in *'Zicht op de samenleving in coronatijd'* dat de solidariteit en sociale cohesie in onze samenleving voor de crisis al onder druk stonden. Beperkende coronamaatregelen en een recessie komen daar nu nog bovenop.

Grote verliezers

De afgelopen twee, drie maanden werd pijnlijk duidelijk hoe kwetsbaar bepaalde groepen in onze samenleving zijn. De coronacrisis raakt iedereen, maar kwetsbare groepen het hardst. Multiprobleemgezinnen, eenoudergezinnen, mensen met flexibele contracten, kwetsbare jongeren, migranten, mensen die afhankelijk zijn van ggz, ouderen – zij zijn de grote verliezers van deze crisis. De nood is vooral hoog bij degenen bij wie de problemen zich opstapelen: laag opgeleid, flexibele contracten en weinig financiële middelen. En die groep kwetsbaren groeit, onder andere doordat ook mensen met middeninkomens nu in de problemen komen.

Scheidslijn

In de acute fase van de coronacrisis werd voor kwetsbare groepen naar oplossingen gezocht. Dat bleek nog niet zo makkelijk. Neem regelingen als de Tozo en NOW, die bedacht zijn om financieel kwetsbaren tegemoet te komen. Deze regelingen kunnen toch niet voorkomen dat steeds meer mensen onder de armoedegrens te zakken. Het sociale minimum was voor de crisis al te laag, benadrukt het SCP in *'Eerste doordenking maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen'*. Zo legt de coronacrisis pijnlijk bloot hoe onbeschermd de zwakken in de samenleving zijn, en hoe dun de scheidslijn is tussen zelfredzaam en kwetsbaar.

Inhaalslag

Nu de maatregelen worden versoepeld staat het sociaal werk een enorme inhaalslag te wachten. Op de korte termijn voelen we ons gesteund door de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving die in *'(Samen)leven is meer dan overleven'* benadrukt hoe belangrijk het is dat alle vormen van zorg en ondersteuning weer toegankelijk worden en blijven. Ook als het virus zich opnieuw snel verspreidt en overbelasting van de IC en acute zorg dreigt. Er is een brede blik nodig om waardegedreven afwegingen te kunnen maken. Met ruimte voor anderen – burgers, professionals, bestuurders, ondernemers, onderzoekers – om bij te dragen aan goed en gezond (samen)leven.

Langdurig herstel

Dat is meteen ook de weg naar langdurig herstel: samen werken aan een veerkrachtige samenleving. Daarvoor kunnen we de lessen uit de acute fase van de crisis gebruiken. Maatwerk binnen algemene kaders draagt bij aan lokale samenwerking en innovatie. Blijf daar ruimte aan geven, benadrukt ook de Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact van het Coronavirus (Werkgroep-Halsema). Flexibiliteit is belangrijk: juist om te blijven leren en reflecteren. Daarbij is de gemeente de gedroomde facilitator, maar ligt de regie bij lokale partijen en burgers – ook bij de kwetsbaren. Jongeren kunnen bijvoorbeeld kritisch meedenken over herstel van de sociale dynamiek. Het onderwijs en het jeugdwerk kunnen hen hierbij begeleiden. In een veerkrachtige samenleving heeft iederéén de regie.

Dringend beroep

Wat in ieder geval níét bijdraagt aan een veerkrachtige samenleving? Bezuinigen op het sociale domein. Ook de RVS waarschuwt daarvoor. Ze noemt het een belangrijke les uit de vorige crisis: jarenlang met de kaasschaaf bezuinigen zet de vitaliteit van de samenleving en met name de publieke sector onder druk. Het leidt tot meer controles en procedures, smooit vernieuwing in de kiem en knaagt aan de waardering voor werk dat wordt verricht. Het staat in schril contrast met het elan en de vernieuwingskracht van dit moment.

Bezuinigen op het sociale domein brengt een veerkrachtigere samenleving niet dichterbij. Sterker nog, de groep kwetsbaren wordt alleen maar groter. Laten we de coronacrisis aangrijpen om te bouwen aan een structureel veerkrachtige samenleving. Het is nu of nooit.

Rapporten:

- **Zicht op de samenleving in coronatijd**
Eerste analyse van de mogelijke maatschappelijke gevolgen en implicaties voor beleid (Sociaal Cultureel Planbureau)
- **Eerste doordenking maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen**
(Sociaal Cultureel Planbureau)
- **Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact van het Coronavirus**
(Werkgroep-Halsema)

- **(Samen)leven is meer dan overleven**
Breder kijken en kiezen in tijden van corona
(Raad voor Volksgezondheid & Samenleving)